הואיל ואם יבטל האילן טפל קרקעית הסוכה שאינו יכול לעמוד בסמיכת שתים שבארץ אין עולין לה ביום טוב דמשמתם באילן:

גמ' לא כלום היא • דאפי' דירת ערלי לא היא: שאינה מצויה דיבשה • הוי כרוח מצויה דים: יכולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה • דהייט רוח מצויה דים דכולי עלמא כו' אף ע"ג דאינה עומדת ברוח שאינה מצויה דים לאפי' למאן דכעי סוכה דירת קבע איכא: על גבי בהמה • כגון נתן לתוך על שני סוסים והם קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחיצות וסכך: הראוי' לשבעה. והאמת דגזור רבנן אין עולין לה כמלאת שאינה רחויה ליום ראשון: ולא פסין לבירות. דתנן בעירובין (דף יז:) עושין פסין לבירות ארבע' דיומדין לבור שברשות הרבים והבור עמוק עשרה דהוא רס"י ואין יכול למלאות ממנה אלא אם כן מוקף מחיצות ומפני בהמות עולי רגלים התירו המחיצות בארבעה דיומדין לארבע פיאות ואמר ר' מאיר דלא עבדין חדא מהנך בבעלי חיים ומעמא מפרש לקמן: ולא גולל לקבר • כלומר אם עשאוהו כיסוי לתרוט של מת אין שם גולל עליו לעמת דאמרי' בבהמה המקשה דגולל מטמא במגע ובמשא ובאהל דתניא (חולין דף עב:) על פני השדה לרבות גולל ודופק: ור' יוסי הגלילי. מפרש לקמיה טעמא: גזרה שמא תמות. בהמה ביום טוב ותפול ואין כאן דופן ונמצא בטל ממלאת סוכה ולקמיה פריך ובגולל דקולא היא מאי טעמיה: קשור • לליכא למיחש שמא תברח: דטלי עלמא. בין לאביי בין לרבי זירא משיר רבי מאיר: דאי נמי מיית • ויפול יש בגבלתו עשרה: מיתה לא שכיחא. ואפילו רבי מאיר לא פסיל: והאיכא רווחא • דביני כרעי שהיא פירלה ולפי' כשהיא חיה: דעביד ליה • גדר בין רגליה: בהאלא ודפנא הולא = טולבי דקל, ודפנא = ענפי עץ שקורין טרי"ר וגדל בו פרי שקורין בחיי"ם: רבעה • רוכבת: אשלי • חבלים: הא מתיתה באשלי מלעיל. ואם תמות אינה עפלת: זימנא דמוקי לה פחות מג' כו' • פעמים אין בגובהה של בהמה אלא שבעה ומשה וסוכה עשרה דקאי לה בפחות משלשה סמוך לסכך ומאמרינן לעד: וכיון

דתניא העושה סוכתו בראש הספינה • שפיר גרים בברייתא בראש הספינה דפליגי נמי בראש הספינה דפריש' לעיל (דף כא: בד"ה אמרי) ולא כמו שפי' ר"ש בפ"ק (דף ז: ומה בד"ה העושה): **על** גבי בהמה • פ"ה כתן דלתות על ב' סוסים להיותם קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחיצות וסיכך רבי יהודה פוסל ומכלל קשה לפ"ה דמתניתין לעיל (דף כא:) גבי סמך סוכתו בכרעי המטה כדפי' לעיל וי"מ דהכא לאו במיטלטל הסכך על גבי הבהמה דא"כ למה לי קרא לר' יהודה תיפוק ליה משום דאין לה קבע כדפרישית לעיל אלא העמיד סוכה על ד' קונדסים וסמך עליהן הסכך והכניס שם הבהמה ועשה עליה קרקעיתה ומחיצותיה עד לסכך דלא חזיא לשבעה דאין עולין על גבי בהמה ביום טוב:

סוכה הראויה לשבעה • מהאי טעמא נמי היה פוסל בסוכה על גבי אילן: **ורבי** יהודה מכשיר • בשלא סמך הסוכה על גבה לאיירי דא"כ הוא לה כסמכה בכרעי המטה: **ולא** גולל לקבר • כשהמת מונח בקבר מניחין על הקבר אבן גדולה לסתום את חללה והוא נקרא גולל כדמוכח במסכת אהלות פרק ט"ו [מ"ח] דתנן קורה שעשאה גולל לקבר בין מוטה על לידה בין עומדת אין טמא אלא כנגד הפתח ועוד תניא בתוספתא דאהלות [פט"ו ע"ש] גל של גרזות גולל לקבר הטוגע בתוכו עד ארבעה טפחים טמא דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אינו טמא אלא סדר הפנימי טרכו של קבר משמע דנקרא גולל מה שסותם החלל ועוד תניא בתוספתא דאהלות סוף פרק ("שני") שהי אבנים גדולות של ארבעה טפחים שעשאן גולל לקבר המאהיל על גבי שניה אחת מהן המאהיל על גבי שניה מהור מפני שיש לטומאה דרך שתלא מכל הני משמע שתחת הגולל כולו חלל ואע"ג דבפ' בהמה המקשה (חולין דף עב:) נפקא טומאת הגולל מדכתיב על פני השדה דמשמע דאין דבר על גבי הגולל ועומד מגולה על פני השדה זימנין דאינו מגולה כי ההיא דגל של גרזות דאינו טמא אלא סדר הפנימי ודופק האבר בכל מקום עם הגולל הם אבנים שהגולל נשען עליהם כדתנן פרק ב' דאהלות [מ"ד] ואיתא דופק את שהגולל נשען עליו אבל דופק דפקין מהור דפעמים מניחין אבן לסמוך אותה שהגולל נשען עליה והיא נקראת דופק דפקין ונריך לדקדק הא דאמר פ' הטור והרוטב (חולין דף קט:) דגולל מטמא במגע ובאהל היכי דמי בשלמא מגע אפשר מן הגד אלא באהל מאי אריא משום שהקבר סתום ותניא בנזיר פ' כהן גדול (דף נ:) לא בקבר זו קבר סתום דאמרי' טומאה בוקעת ועולה בוקעת וירדת ואין לומר דאילטריך היכא דאין המת בקבר דאי ליתיה אם כן לא מטמא משום גולל דאפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דבולע תוך לקבר דהא מה שתוך לקבר מהור דקאמרינן אין ממא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה רשתה גולל לקבר אין ממא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקבר מטומד איירי דטולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני הייט בגובהה דומיא דהתיא דגל של גרזות לרבי יהודה ומיהו מצינן למימר דאילטריך למאהיל על הגולל כנגד מחיצות מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקבר ממא משום דמאהיל על הגולל דאם אין שם גולל טהור: **בפיל** קשור כולי עלמא לא פליגי • לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרבי זירא ואביי תרוייהו מפרשי טעמא דרבי מאיר והוה ליה למימר מאי ביניהו והוא מפרש והולך בלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמא תברח נמי הכי אלא דאיכא דר"ש דאמר דמיתה לא שכיחא דר"מ דאמר דמיתה לא שכיחא: דתניא

דיבשה • דהייט רוח מצויה דים דכולי עלמא כו' אף ע"ג דאינה עומדת ברוח שאינה מצויה דים לאפי' למאן דכעי סוכה דירת קבע איכא: **על** גבי בהמה • כגון נתן לתוך על שני סוסים והם קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחיצות וסכך: הראוי' לשבעה. והאמת דגזור רבנן אין עולין לה כמלאת שאינה ראויה ליום ראשון: ולא פסין לבירות. דתנן בעירובין (דף יז:) עושין פסין לבירות ארבע' דיומדין לבור שברשות הרבים והבור עמוק עשרה דהוא רס"י ואין יכול למלאות ממנה אלא אם כן מוקף מחיצות ומפני בהמות עולי רגלים התירו המחיצות בארבעה דיומדין לארבע פיאות ואמר ר' מאיר דלא עבדין חדא מהנך בבעלי חיים ומעמא מפרש לקמן: ולא גולל לקבר • כלומר אם עשאוהו כיסוי לתרוט של מת אין שם גולל עליו לעמת דאמרי' בבהמה המקשה דגולל מטמא במגע ובמשא ובאהל דתניא (חולין דף עב:) על פני השדה לרבות גולל ודופק: ור' יוסי הגלילי. מפרש לקמיה טעמא: גזרה שמא תמות. בהמה ביום טוב ותפול ואין כאן דופן ונמצא בטל ממלאת סוכה ולקמיה פריך ובגולל דקולא היא מאי טעמיה: קשור • לליכא למיחש שמא תברח: דטלי עלמא. בין לאביי בין לרבי זירא משיר רבי מאיר: דאי נמי מיית • ויפול יש בגבלתו עשרה: מיתה לא שכיחא. ואפילו רבי מאיר לא פסיל: והאיכא רווחא • דביני כרעי שהיא פירלה ולפי' כשהיא חיה: דעביד ליה • גדר בין רגליה: בהאלא ודפנא הולא = טולבי דקל, ודפנא = ענפי עץ שקורין טרי"ר וגדל בו פרי שקורין בחיי"ם: רבעה • רוכבת: אשלי • חבלים: הא מתיתה באשלי מלעיל. ואם תמות אינה עפלת: זימנא דמוקי לה פחות מג' כו' • פעמים אין בגובהה של בהמה אלא שבעה ומשה וסוכה עשרה דקאי לה בפחות משלשה סמוך לסכך ומאמרינן לעד: וכיון

רבינו חננאל

ביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים. ור' עקיבא היא דאמר סוכה דירת עראי בעינן וקי"ל כוותיה: פיסקא בראש האילן או ע"ג חבמל כשירה ואין שולין לה ביו"ט. ואוקימנא לר"מ דתניא השישה סוכתו ע"ג בהמה ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל משום דבעי סוכה דחויא ליה לשבעת ימי חג כדכתיב בסכות תשבו שבעת ימים והא איתו יכול לעלות לה ביו"ט דתנן אלו הן משום שבת לא עולין לאילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ור' מאיר אמר לך הוא נמי מראורייתא הויא דרבנן נזרו בה: תא"ר עשאה לבהמה דופן ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר שהיה ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותן לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי כו'. ס"ם דר' מאיר אמר אביי גזירה שמא תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא. והא איכא רווחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהתצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחתיה

עין משפט נר מצוה

יד א ב מיי' פ"ד מה"ל סוכה הל' ה טוש"ע א"ח סי' תרכח סעיף ב:

מו ג מיי' שם הלכה מז טוש"ע א"ח סי' תכל סעיף יא:

גרסא

סוכה על ספינה מחי' תנאים: רש"י פוסל רש"י מכשיר

גרסא (המשך)

ראיתי בסוכה בפני' פרות - עד איזה כח בזה בזיכר בסוכה לאמוד - לרש"י סני אם יכולה לאמוד בדרום מדינה

רש"י - תיב הגיות ראמ"ד בדרום מדינה ים

גרסא

טיאוס דבהמה בדברים טוגים הקטנים לגיני מחיצה

גרסא

בהמה כבדופן - מתוכה פוסל נ"מ מאמרים תמות ב. טאמ תברח מאמרים (כד)

מבנה

"כי פליגי" עלבים לתרץ המאמר פליגי אבי ור' זירא

גרסא

ר"ל ברוח מצויה דים כן גירסת פוסקים נעיל ז: ד"ה פשוטה וכ"ג כרא"ש וסר"ן]

[נקמן כז:]

פירוזכין מד.

[שם מו:]

[שם]

[יומא יג.]

[ועיי"ש תוס' בברכות יב: ד"ה מהלגין וכו']